

TORONTÁL

Ára:
75
para

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vel Bečkerek, Obiliteva (Zápolya) u. 1
Telefonszámok:
Szerkesztőség 231 Kiadóhivatal 21
Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő:
Dr. MARA JENŐ

Az előfizetés ára:
Egész évre . 180 D | Negyedévre . 45 D
Félévre . 90 D | Havonta . 15 D
Hirdetések díjszabás szerint
Megjelenik naponta délben

Ára:
75
para

A banai katolikusok parija.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, febr. 17.

A sok új párt után, mely tegnapi mára lépett ki az ismeretlenség homályából a politikai élet porondjára, most egy újabb párt bontotta ki zászlaját. Más programmal, más szereplőkkel és természetesen más ígéretekkel megy a választási harcra és ami a fő — szerintük indokolt reményekkel.

Az új párt, a Bánáti egységes katolikusok pártja, a napokban fejezte be előkészítő munkálatait. A programja nagyjából már elkészült és annak legfőbb pontja magában foglalja a nemzetiségi kérdés kikapcsolását. A bánáti katolikusok-pártja egyesíteni kívánja a Bánság minden katolikus hívőjét, tekintet nélkül nemzetiségére, anyanyelvére. Egyformán akar küzdeni minden katolikus polgárért, legyen az horvát, magyar vagy német. Elsősorban harcolni fog a katolikus egyház érdekeiért, de programjába vette a gazdasági élet minden fontos problémáját is.

A jelölések ügyében most folynak a tárgyalások. A párt előkészítői február 20-án konferenciát tartanak, amelyen véglegesítik a képviselőjelöltek jegyzékét.

Ismét lecke az alkotmányból.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 16.

Vucicity Milorad belügyminiszter a tegnapi minisztertanácstól nyert felhatalmazás alapján elrendelte, hogy a hatóságok gondoskodjanak arról, hogy a pártok gyűléseit magán személyek meg ne akadályozhassák. A belügyminiszter több helységről értesítést kapott, hogy magán személyek akadályokat gördítenek a gyűlések elé, vagy pedig megzavarják nyugodt lefolyásukat. Éppen ezért utasítja a rendőrségeket, hogy a renitenskedőkkel szemben a jövőben a legszigorúbban járjanak el, tekintet nélkül azoknak politikai pártállására.

Arad a Duna. Novi Sadról jelentik, hogy tegnap óta a Duna erős áradásnak indult, olyannyira, hogy attól lehet tartani, a víz előnti a város mélyebben fekvő részeit. Az Aleksander-csatorna mellett lévő sziget lakóit az árvíz már kiöntötte és azokat a város belterületén telepítették le.

A Ruhr megszállás gyümölcsöztetése.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Brüsszel, febr. 16.

Hír szerint a belga nagyiparosok tárgyalnak a franciákkal a Ruhr-megszállás gyümölcsöztetése végett. A francia külügyminisztériumban

most vitatják meg a Rajna-Ruhr-terület fizetési eszközeit. Ugy tudják, hogy az új fizetési eszköz a Rajna-tallér már március elején forgalomba kerül.

Megakadályozzák a munkáspárt gyűléseit.

A választások kiutasai Boszniában.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, febr. 16.

A választások körüli kérdések tárgyalására és tisztázására hosszú szünet után, tegnap ült össze újra az állami bizottság. A bizottság ezuttal több választási elnök ügyében határozott, akiknek kinevezése miatt óvást emeltek az érdekelt községek.

A pártok belsejében dúló harcok szünet nélkül tartanak. A demokratapártban most az utolsó pillanatokban újabb ellentétek merültek fel, amelyek a beogradi jelölésekből kifolyólag támadtak. A párt ugyanis két listát állított össze, az egység érdekében azonban a főbizottság úgy határozott, hogy Beogradban csak egy listával vesz részt a választásokon. Tegnap döntöttek végérvényesen afelett, hogy melyik jegyzékét nyújtják át a törvényszéknek és úgy határoztak, hogy Davidovity névsorát fogadják el, amelyen Davidovityt jelölték listavezetőnek.

A nacionalisták tegnap nagygyűlést tartottak, amelyen nagyszámban jelentek meg az ér-

deklódók. A gyűlésen Jevgyevigy Dobriszláv, a novisadi szervezet elnöke mondott beszédet.

A független munkáspárt tegnap újra megkísérelte, hogy gyűlést tartson Beogradban. A rendőrség azonban idejekorán megneszezte Kaclerovic dr. pártvezér tervét és az állam fokozottabb védelméről szóló törvényre való hivatkozással megakadályozta annak megtartását. Kaclerovity dr.-nak ennek dacára eltökélt szándéka, hogy ott, ahol a pártnak csak némi sikerre is lehet kilátása, listát állít fel.

Egy boszniai közismert politikus nyilatkozott a választások boszniai eredményeinek kilátásáról. Véleménye szerint a mandátumok előreláthatólag a következőképpen oszlanak meg a pártok között: radikális tizenhárom, dr. Spaho-csoport tizenkettő, földműves tiz, horvát egyesülési hét, Maglajty-csoport négy, demokrata egy, szocialista egy. Persze ezek csak kombinációk, amelyeket könnyen megcáfolhat a jövő.

A magyar politikából

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, febr. 16.

Az új ellenzéki párt megalakításával kapcsolatban az egész ellenzék átesoprtosításáról beszélnek. A „8 Órai Újság” jó forrásból közli,

hogy Andrassy végleg megváltik pártjától és állítólag mandátumáról is lemond. Szilágyi az ellenzék átesoprtosításából azt következteti, hogy egy szélső, egy konzervatív, egy tiszta liberális és egy erősen radikális frakció fog kialakulni.

TÖZSDE

Február 16.

Beograd. (Zárlat.) Frank 630, Dollár 103, London 482, Páris 625, New York 104, Genf 1940, Szaloniki 120, Milano 501, Berlin 650, Wien 01489, Budapest 4-10, Bukarest 40.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 003, Hollandia 21075, New York 53325, London 2497, Páris 3225, Milano 2525, Prága 1575, Budapest 020, Beograd 51750, Bukarest 247, Varsó 00130, Wien 0007450, bélyegzett 00075.

Budapest. (Zárlat.) Amsterdam 1045, Berlin 15, Bukarest 1250, London 12475, Milano 12775, New York 2670, Páris 16125, Prága 79, Wien 375, Zürich 500, Napoleon 10000.

Felrettök a deliblati homokot.

Négy éves tilalom — egy mérnöki indítvány miatt.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, febr. 17.

A deliblati homokpuszta, mely Délbánságban terül el, többek között arról neveztes, hogy nagymennyiségű szappangyökér, kefégyökér és borokabogyó termelhető ki belőle. A deliblati puszta ezen a téren kimeríthetetlen kincses bányának bizonyul, amelynek kihasználása azonban ma még — többféle okokból — nem időszerű. Nem aktuális, vagyis helyesebben mondva nem üzlet még azért, mert az állam nagy bért igényel, az árucikkekből nem helyezhetnek el belföldi piacon megfelelő mennyiséget, a magas vámok és szállítási költségek pedig teljesen kizárják a versenyképességet.

A deliblati puszta kitermelési jogát nemrégiben adták bérbe egy albunári földbirtokosnak. A magyar éra alatt a kormány nem tartotta fenn magának a bérbeadási jogot, hanem teljesen szabaddá tette a szappangyökér, kefégyökér és borokabogyó kitermelését. 1918-ban a szerb kormány kimondta a tilalmat s ezt a határozatát semmiképpen sem volt hajlandó megváltoztatni. A tilalmi engedélyt, mint utólag értesülünk, egy mérnöki indítvány alapján adta ki, melyben a kérdéses mérnök azt bizonyítja, hogy a szappangyökér, kefégyökér és borokabogyó a homok lekötésére nélkülözhetetlen és így kitermelésével fel szabadulna a homok. Elfelejtette a derék indítványozó, hogy a magyar uralom idején szabadjára szállították a szobanforgó gyökereket, anélkül, hogy ezzel ártottak volna a homok lekötöttségének.

Négy év után végre rácszmélt tévedésére a belügyminisztérium és nyilvános árverést ír ki a gyökerek kitermelési jogára. A bérbeadási jogot ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a bérlet kötelezi magát arra, hogy a kitermelt részeket akácokat ültet. A súlyos feltétel dacára mégis akadt vállalkozó, aki kétszáz ezer dinár évi bért volt hajlandó fizetni. Természetesen megkapta a jogot.

A közlekedésügyi minisztérium most legutóbbi rendeletet adott ki, amelyben leszállítja a szappangyökér vagontételes szállításának díját egy fokozattal. Ugylátszik nem olyan jó üzlet a kitermelés, ha már a minisztérium is könnyörületességet mutat iránta.

HIREK

Febr.
18.

1546-ban meghalt Luther Márton, a reformáció megeremítője.
1861-ben Viktor Emmanuel szardíniai királyt kikiáltják Osztrák királyának.

1.67-ben a kiegyezés Ausztria és Magyarország között. Az Osztrák-Magyar Monarchia kezdete.

Febr.
19.

1473-ban születik Kopernikus csillagász.
1825-ben születik Jókai Mór.

1865-ben születik Sven Hedin világhírű utazó, Ázsia kutató. A rejtélyes Tibet első feltárója.

A kulturegyesület matinéja. A Torontalmegyei (Bánati) Magyar Közművelődési Egyesület holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor a becskerekai Kaszinótársulat nagytermében matinét rendez. Mesék felnőttek számára címmel dr. Farkas Gejza fog beszélni, utána pedig Kolos Janka hegedűszólója következik, aki Edelman Etus zongorakísérete mellett Kazacsay Tibor Suite roccóját adja elő. A matinén, amely iránt városzerte nagy érdeklődés mutatkozik, az egyesület tagjai ingyen, vendégek öt dinár belépődíj mellett vehetnek részt.

Uj postabélyegek. Beogradból jelentik: A postaügyi miniszter elhatározta, hogy új levélbélyegeket bocsájt ki rövidesen különböző értékekben. Az új postabélyegek Mária királynő arcképét és az ország egyes történelmi nevezetességű helyeit ábrázolják. A bélyegeket a kormány az American Bank Note Comp.-nál rendelte meg.

A szezonnak

végére járunk, hát meg lehet csinálni az idei mérleget. Elfogulatlanul konstataálnunk kell, hogy amit Beeskerek város közönsége az idei szezonban kulturára, művészetre áldozott, az jóval több mint amennyit az ország bármely más nagy városa tett. A bálaktól eltekintve, annyi zenei, irodalmi, színházi előadás volt, hogy ez alaposan igénybe vette a közönséget nem annyira lelkileg ugyan, mint anyagilag, de azok a régi jó idők elmúltak, amikor egy-egy kulturális egyet évi hat koronás tagdíjjárulékért ingyen lapot, szabad bemenetet koncertekre, színházba és talán még díszsírheletet is adhatott a kulturszomszjas közönségnek. Ma drága minden. És a kulturát, amelyet mindenki számára hozzáférhetővé kellene tenni, nagyon megdrágítja az állam antikulturális kezelése. Itt kitéhetünk most Jovanovity Ljuba vallásügyi miniszternek a Bácsmegyei Napló munkatársa előtt tett intervjújára, amelyben a miniszter teljes tájékozatlanságot árult el a vajdasági kulturális állapotokat illetőleg. A beogradi művészek a Vajdaságban találnak műpártoló közönségre, a beogradi festők itt adhatják el alkotásaikat leginkább és akik a művészetet igazán — tekintet nélkül a nemzetiségre, politikára, fajra és felekezetre, magáért a művészetért támogatják — azok a magyarok. A miniszter azon kijelentése tehát, hogy a magyarság nem mutat érdeklődést a kulturális mozgalmak iránt — egyszerűen: téves! A téves információ az a királyok előjoga — a miniszter

A katarinovaci dráma újabb részletei.

Egy béresfiu szenzációs vallomása.

Beismerőben a tettes. — Romániába akart átszökni.

— A „Toronto” tudósítójától. —

Beeskerek, febr. 17.

A „Toronto” tegnapi számában megírtuk, hogy a Katarinovac község határában lévő Prém-pusztán gyilkosság történt. A borzalmas módon végrehajtott gazdától, rajtuk kívül álló okokból nem tudunk teljes részletességgel beszámolni.

Tegnapra már az összes adatoknak birtokába jutott a nyomozó hatóság. A helyszíni szemle és a boncolás sok olyan körülményt világított meg, mely eddig teljesen homályos volt és nagyban megnehezítette a kutatás kiindulását. A gyilkosság szemtanújának kihallgatásával, valamint a szolgazemélyzet vallomásával tisztázódtak az aprókos részletek is, úgy hogy a tettes elfogatásával, a bűnügy aktái egyelőre lezáródtak. A gyilkos a vizsgálóbíró előtti kihallgatása után méltó helyére, a becskerekai fogházba került, ahol a törvényszéki tárgyalás napjáiig háborítatlanul elmélkedhetik szűk cella-lakásában.

A gyilkosság tegnapi délután egy és két óra között játszódott le. Sisulok István 21 éves újvári béreslegény együtt volt egy gazdasági épületben régi haragosával, ifj. Fodor József 36 éves muzsljai földművessel. Mindketten azt a megbízást kapták, hogy fogjanak be az egyik számba. Munkaközben valami felett újra összeszólkáltak, heves vita támadt közöttük, amelyet az épületből kiérve, az udvarban is folytattak. Ifjabb Fodor Józsefet, aki igen ingerülten viselkedett, ekkor már teljesen hatalmába kerítette a düh, felháborodásában felragadta az ott heverésző nagy vaslapátot és elvakultan, verben forgó szemekkel támadt szerencesetlen ellenfelére. Fodor több ütést mért áldozatára, melyek közül az egyik halálosan érin-

nem allegálhat magának felségjogokat, nála ezt másképpen hívják! A kultura megölő betűje az a sokgát, amelyet eléje építenek — tudva vagy tudatlanul, amelyet hol kulturadónak, hol engedélynek, hol nemzetiségi kérdésnek, hol szupremáciának hívják és amely egyenesen megakadályozza azt, hogy a különféle nemzetiségek erős szellemi versenyre kelve gazdagíthassák az emberiség közös szellemi kincseit. Ilyen viszonyok között itt nem támadhat kulturális vezető erő, hanem csak szellemi nyomorékság. Vajjon ki fogja ezért vállalni valaha a felelősséget? J.

A jövő hét közepén jelenik meg a „Cirkusz” első száma. A vajdasági újságírók satirikus riportlapja, a „Cirkusz” a jövő hét közepén hagyja el a sajtót. Az első szám több szenzációs novisadi, suboticeai, szentai és becskerekai cikket, aktualitást, leleplezést, satirikus jegyzetet és hozzászólást közöl. Három ismert fiatal vajdasági költő versét is közli a „Cirkusz”, mely hangjával és kiállításával nagy meglepetést fog hozni a közönségnek. A „Cirkusz” címfeje és rovatrójai Balázs Árpád

tette. A fiatal alig huszonegy éves béres még hosszan feljajdult, elhaló nyögéseket hallatott és vértől elborítva holtan esett össze. A tettes egy pillanatra betért még szobájába, ahonnan egy hatalmas batyúval a hátán tért vissza. Fodor Száresa irányában elmenekült, mielőtt még az elősiető béres megakadályozhatná volna szökését.

A Prém-tanyáról rögtön értesítettek a szomszédos Ernesztovac községet, ahonnan továbbították a jelentést a bótosai esendőrségnek. László esendőrijáróparancsnok rövidesen kiszállt a színhelyre, ahol a helyszíni szemlék után megkezdte a tanulmányozásokat. Legtöbbször csak lényegtelen mellékkörülményekről tudtak felvilágosítást adni, mindössze egy kisfiu szolgáltatott értékes anyagot, aki az egyetlen szemtanu és a véres drámát — elbeszélése szerint — egy kősi alól nézte végig.

A nyomozás még aznap eredménnyel járt, amennyiben László esendőrmester este hat óra tájban Száresa közelében elfogta ifj. Fodor Józsefet, aki minden valószínűség szerint Romániába akart átszökni. A gyilkos kihallgatása folyamatosan van. Vallomásaiban beismeri tettét és mentségül azt hozza fel, hogy önvédelemből követte el bűnét. Nem akartam megölni — mondotta — de ha nem én teszem meg, velem történik ugyanaz. Hát inkább én...

A jelek után ítélve, Fodor előre megfontolt szándékkal hajtotta végre gazdátját, erre vall legalább az, hogy holmiját összecsomagolva menekülésre készen tartotta.

A Prém-tanyai dráma előidézőjét még a mai nap folyamán behozzák Beeskerekre, az ügyészség fogházába.

suboticeai rajzolóművész sikerült munkája. A husz oldalas riportlap ára 5 dinár.

Antonie metropolita Beeskerekre érkezett. Antonie kiewi és galíciai metropolita a ma reggel öt órakor érkezett suboticeai vonattal Beeskerekre érkezett. Az állomáson a polgárság képviselői és a helybeli orosz kolónia tagjaiból alakult fogadó-bizottság várta és kalauzolta be a városba. Antonie metropolita a megyeházán szállott meg. Ma délelőtt 9—12-ig az üdvözléseket fogadja, melynek során tisztelegni fognak a vallásfelekezetek képviselői, egyesületek sb. kiküldöttjei. Este öt órakor ünnepi istentisztelet lesz a belvárosi görög keleti templomban, amelyet Antonie metropolita celebrál fényes papi segédlettel. Vasárnap délelőtt kilenc órakor liturgia ugyancsak a svetosavska-utcai gör. kelet. templomban. Értesülésünk szerint a magas egyházi méltóság hétfőn hagyja el a várost.

Fáraó hitvese.

Köszönetnyilvánítás. Csütörtöki hangversenyemből kifolyólag Ripka Imre urnak és zenekarának szives közreműködésükért hálás köszönetemet fejezem ki. Staity Nadesda.

Megalakult a munkásszaktanács. A becskerekai szervezett munkások szaktanácsot alakítottak, mely mint az összes helybeli munkásszervezetek vezetősége fog működni. A szaktanács tagjai a következők: Elnök Petrovity Sztevan vasmunkás, titkár Maurer László kéményseprő, pénztárnok Weisz Müller János vasmunkás, gondnok Uhler Sztaniszláv cukorgyári munkás, ellenőr Schneider József asztalos. A szaktanács célja, hogy a szervezetek közötti esetleges ellentéteket elsimítsa és egy táborba tömörítse az összmunkásságot, hogy gazdasági helyzetük megjavítását célzó harcuk minél eredményesebb legyen.

Megölte az alkohol. Müller Domonkos 52 éves napszámósi, aki évek óta jól ismert alakja a becskerekai kocsmáknak és lebujszoknak, tegnap este elérte a végzet. Este nyolc óra tájban A Geteova (Német) utcában járkált, a 2804. számú ház előtt birtelen rosszul lett, összeesett és rövidesen kiszervevett. A rendőrség és a városi orvos kiszállt a színhelyre, ahol az orvos megállapította, hogy Müller szívszélhűdés következtében halt meg. A holttestet kiszállították a szegényház hullakamrájába.

Fáraó hitvese.

Ismét kihalásztak egy hullát a Bégából. Okulicsan Tósa kistöráki földműves tegnap reggel a toráki hid közelében a Béga-parton egy férfihullát vett észre. Jelentésére kiemelték a hullát a vízből. Zsebében egy ezer leiről szóló nyugtát találtak, mely Heimbach Milán gyakovói lakos nevére volt kiállítva, azonkívül egy bírósági idézést letek. Személyazonosságát mindcziideig még nem tudták megállapítani. Mivel a holttesten külerőszak nyomát nem fedezték fel, az ügyészség engedélyével eltemették.

A franciák szervezkednek a verbaj ellen. Mint a „Matin” hozzánk érkező legújabb számában olvassuk, Párisban pár nappal ezelőtt nagy propagandaszervezet alakult az egyre terjedő verbaj leküzdésére. A szervezetnek Bergson, a nagy filozófus áll az élén, tiszteletbeli elnöke pedig Millerand, a köztársaság elnöke. Alakuló gyűlésükön elhatározták, hogy a propaganda és a felvilágosítás minden rendelkezésre álló eszközzel harcolnak a verbaj továbbterjedésének megakadályozására, amely egyik legnagyobb nemzeti veszedelme ma Franciaországnak.

Megpróbálta már írógépét javításra Vadon Józsefnek átadni?

Uj szalon női-zenekar a Bristolban. Ma este játszik először a zagrebi jó hírnevű orvendő Biróféle szalon női-zenekar a Bristolban. Előadnak szebbnél-szebb magyar, német és szerb zene- és énekszámokat. Előadás kezdete minden este 8 órakor.

Pászkarendelés. A veliki becskerekai izr. hitközség felhívja a helybeli és vidéki tagjait, hogy pászkaszükségeiket minél előbb jelentsék be a titkári hivatalban. Együttal kéri a tagokat, hogy a megrendelt mennyiséget sziveskedjenek megfizetni; a pászka ára kilogrammonként 16 dinár, a liszté és dararé kilogrammonként 17 és fél dinár.

Korcsolyákat, orvosi műszereket és minden egyebet nikkelez és galvanizál Krausz, Veliki Beeskerek. Telefon 329.

A gyermekek purimbálja. Mint már közöltük, a Zsidó Ifjúsági Kultúregyesület február 25-én a Kaszinó nagytermében jelmezes purimbált rendez a gyermekek számára délután 5 órai kezdettel. Így tehát alkalmuk lesz a kicsinyeknek is a mulatságokból részüket kivenni. Értesüléstünk szerint a kicsinyek nagyon is élni akarnak az alkalmakkal, a szülők pedig a szebbnél szebb jelmezek összeállításában versenyeznek egymással. A bált a gyermekek zongora- és hegedűszenes fogják megnyitni, utána pedig tánc mindaddig, míg el nem álmodnak. Belépődíj a gyermekeknek 10, felnőtteknek 15 dinár. Meghívók nincsenek.

Fáraó hitvese.

Tárgyalások a Déli Vasut ügyében. Az SHS állam delegációja ma utazott el Rómába, hogy részt vegyen azokon a tárgyalásokon, amelyek a Déli Vasut megváltásának ügyével fognak foglalkozni. A delegáció elnöke dr. Hribár.

Atutalásokat és csekk kiadásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybecskereki Takarékpénztár. Veliki Becskerek, Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 53.

Enyhült a török feszültség.

Páris, febr. 17.

A Temps szerint a nagyhatalmak megegyeztek abban, hogy a konstantinápolyi főbiztosainak teljesen liberális utasításokat adnak, amivel a szövetséges hadihajók Szmirnában való maradását diplomáciai uton rendezhessék. A lap szerint a törökök és a szövetségesek között erős enyhülés érezhető. Aból, hogy a török kormány nem küldött jegyzéket, azt következtetik, hogy a törökök elfogadják a status quo fenntartását. Az incidenst elintéztnek tekintik.

Kulturpalotát kap Becskerek.

Megkezdik az akció a tőke biztosítására.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskerek, febr. 16.

A „Torontál” egyik régebbi számában ismertettük azt a grandiózus tervet, melynek megvalósításával foglalkozik most a becskereki Sokol-egyesület. A helybeli Sokol ugyanis megvette az Obiljtyeva és Obala Princessa Jelena sarkán álló földszintes épületet és annak helyén egy pompás emeletes palotát kíván emelni, mely nemcsak a Sokolnak, hanem az összes becskereki kulturális egyesületeknek az otthonul szolgálja. A díszes, monumentális épületben hatalmas tornaterem állna a sokolisták rendelkezésére, azonkívül előadási terem, iroda és klubhelyiségeket, olvasó- és zene-szobákat foglalna magában a palota.

Az építkezés költségei természetesen nagy összeget emésztenek fel, amelyet a Sokol részben társadalmi uton, részben pedig előadások, tornagyakorlatok rendezésével, azonkívül az egyesületek hathatós anyagi támogatásából kíván előteremteni.

A szükséges tőke összegyűjtésére irányuló akciót a közeljövőben kezdi meg a Soko. Hogy a mozgalomról bővebb felvilágosítást kérjünk, felkerestük Moljac Milivoj elnököt.

Moljac kijelentette, hogy a Soko sorozatos színelőadásokat fog rendezni, amelyeknek jóvedelmét a kulturpalota felépítésére fordítja. Az első előadást még febr. hónapra tervezték, a színészek becskereki vendégszereplése miatt azonban valószínűleg változást szenved az eredeti program. A kérdés felett különben ma este értekezletet tartanak és ma véglegesen határoznak. Tavasszal az enyhe idő beálltával, minden vasárnap tornamutatványokat mutatnak be a vásártéren, melynek bevételét szintén erre a célra használják fel.

Denikin tábornok emlékirata.

Az orosz forradalomról szóló emlékiratok között Denikin tábornoké, a későbbi ellenforradalmáé az orosz hadsereg felbomlásáról s így a forradalom legkezdetéről szól. Most, hogy már az orosz forradalom megfutotta a maga ciklusát s a termetlen nyugalom állapotába ért, történelmi érdekessége van ennek az emlékiratnak, amely olyan távoli dolgokról emlékezik, mint a cár lemondása s a hű tábornokok gyors elpártolása.

A felozlás első ténye az első prikaze volt: a forradalmi bizottság első rendelete, amit Tcheidze, Tséretteli, Sokoloff és Skobelev irtak alá s ami lényegében a levett 1905. évi forradalom egy dekrétumának volt a másolata.

A katonák nevezik meg képviselőiket, semmiféle tekintélynek — kivéve a munkások és katonák tanácsát — ne engedelmességek, szüntessék be a tiszteknek való tiszteletadást, külső jelét a fegyelemnek.

A rendeletet az 1917 március 2-ára virradó éjjelen fogalmazták s míg azon éjjel megtáviratozták a fronton álló hadseregeknek.

A hadsereg ekkor már elvesztette harc kedvét. S a nép — a megpróbáltatások hatása alatt — nem volt már az a csendes, tüdő, alázatos, aldozatra és megbocsátásra kész, amik a vallásos érzületnek fő tanúságai. Lassan elkéseredett és különösen a Rasputinról szóló legendák miatt elvesztette bizalmát az „atyuskában”. A tömeg semmit sem tudott a háború céljáról és nem félt az ellenségtől. Nagyon nagy volt Oroszország s amikor a Styr vagy a Pripet partjain küzdött a hadsereg, a Volga mentén joggal mondhatta a földjét mivelő paraszt: „Nem harcolok, idáig úgy se érnek a németek”. A cár a március harmadikára vir-

radó éjjelen irta alá Rodziánkónak, a дума elnökének szóló levelet, a melyben a maga és a fia nevében lemond a trónról. Ezen az éjszakán kezdődik a tábornokok elpártolása: Alexieff lemond a fővezérségről és Nicola Nikolajewics, a cár nagybátyja, aki az előző év novemberében írott energikus levelével tette meg az utolsó lépést, hogy kivonja az udvar katasztrófális hatása alól a cárt, elfogadja a forradalom generalissimusának címét. Brussiloff nyíltan csatlakozik a forradalomhoz, már március 4-én megengedi, hogy hadserege feltűzze a vörös jelvényt, március 10-én maga is felölti a forradalmi kokárdát; csakhamar ő lesz az orosz hadsereg főparancsnoka. Brussiloff mellett Januskewich tábornok, Miklós nagyherceg vezérkari főnöke, kijelenti a forradalmárokat elől, hogy „negyven éve várt a forradalmi napra”. Korniloff, a nagy bátorságu szibériai kozák s maga Denikin is köztársasági-párti, Polivanov és Novitsky, a hadsereg reformját előkészítő bizottság elnökei forradalmi rendeleteket készítenek és irnak alá. Tscheremissoff oly szolgáló módon aláza az új hatalmasokkal szemben, hogy maguk a katonái megvetik.

Csak három tábornok maradt hű a cárhoz s a régi rezsimhez, Ivanof, aki a forradalom első napjaiban hadsereggel indul Carskoje-Selo ellen, a német származású Keller gróf, a III. lovas hadtest kommandánsa és Naklitchevan, a gárdaezred parancsnoka.

A hadsereg három éven át hűen és nagy elszántsággal harcolt, bár már 1914 októberében, a délnyugati hadsereg parancsnoksága azzal a hírrel lepte meg a legfőbb parancsnokságot, hogy municiójának végére ért: A bűnös Schemlinoff hadügy-miniszterségének hosszú ideje alatt tömérdek milliót fogyasztott, de ágyu, felszerelés és munició nélkül hagyta a hadsereget.

A fronton — közvetlenül a forradalom után — megkezdődik a német-orosz barátkozás. Majd hatalmas rajokban özönlik vissza az orosz parasztság a földek felé, nehogy elmaradjon a földosztásról s mielőtt elindul, lovát, felszerelését potomáron eladja kenyérért a németeknek. A cár is elhagyja a teljes felozlásnak indult esapattesteket.

„Néhez volna megmondani, mit érzek — mondja a bucsuzásakor. Másfél évig dolgoztam együtt veletek. De mit csináljak. Elhagylak beneteket, az isten akarata szerint s a saját akaratomból”. Néhány szóban itt van II. Miklós egész karaktere: félnék, szentimentális, határozatlan, irreális, Rasputin megmérgezett tanítványa.

Az orosz kolosszus összeomlásával kezdődik a német katasztrófa is. Ludendorff írja emlékirataiban: „Gyakran kívántam az orosz forradalmat,

19

arra gondolva, hogy nagy mértékben megkönnyíti a mi munkánkat. Amikor megjött, nem tudhattam előre, hogy álmodnak megvalósulása a német hatalom sirja lesz. Németország erkölcsi romlása az orosz forradalommal kezdődik”.

SZINHAZ.

Szombat este: Sztambul rózsája. Kezdeté este 8 órakor.

Vasárnap délután: Mlle Nitouche. Kezdeté délután 3 órakor.

Vasárnap este: Tatárjárás. Kezdeté este 8 órakor.

Szombaton este tartja első előadását a suboticiai szerb színtársulat a városi színházban. A premierre közismert Kálmán operettet, a Sztambul rózsáját tűzték ki programjukra. Vasárnap délután egy kedves francia operette, este pedig a Tatárjárás megy, amelyet óriási siker mellett adtak elő Subotícán.

Reiner Lajos fakereskedő Nevisad

Laze Kostica (Széchenyi) utca 3. szám
Telefon: Iroda 188. Sürgönycim: „Foresta”

Nagy raktár mindenféle épületfa és deszka, anyag nagy készletek, prima fichta asztalosdeszka minden méretben.

Fatelepek a Strand mellett.
Telefon: Telep 291. 54

Torontál—Temesmegye alispánja.

1226—923. sz. 286

Arverési hirdetmény.

Ezennel közhírré teszem, hogy a megye tulajdonát képező hintó, egy pár ló és felszerelés 1923. évi február hó 24-én délelőtt 9 órakor az alispáni hivatalban (szoba 19) megtartandó arverés alkalmával a legtöbbet ígérőnek el fognak adni.

A vétel csakis készpénz lefizetésével történhetik. Utólagos ajánlatok nem fogadtnak el.

Veliki Becskerek, 1923. évi február hó 12-én.

Rajić s. k., alispán.

Eredeti Wolfner-féle 293

gépszijak

új és keveset használtak, 100—200 m/m-ig. Duplaszjak 180—450 m/m-ig jutányos áron kaphatók
Petráss Lászlónál Vel Becskerek, Brigadiru Ruzitya (Aradaci) u 2218. szám.

Gundulytyeve (To'di Ferenc) utca 18. szám alatti 287

Ház szabadkézből eladó.

A ház áll három lakásból, a hozzátartozó mellékhelyiségekkel. Bővebbet ugyanott a háziurnál.

Városi jódos

gyógyfürdő

Novi Sad. 1710

Pansio rendszer. — Kitting ellátás és szobák. — Iszapkezelések, sósfürdők, hydrotherapia, Röntgen-laboratórium, kvarclámpa, diathermia és villamos kezelések. Állandó fürdőorvos

Nyitva egész évben. Téli kura

BERSON
GUMMISAROK és GUMMITALP
olcsóbb és tartósabb mint bőr! Legjobban óv nedvesség és hideg celen!

Eladó
6-os és 8-as magánjáró. Máv. gyártmányu cséplőgarnitúra. 35 HP Diesel-motor, 5 HP álló gőzgép kazánnal. 100 m/m-es centrifugai és 150 m/m-es rotációs szivattyú.
Vállalok: Autog-n-hegesztést és vágást. Kazán-, gép- és motorjavításokat a legmesszebb menő garancia mellett. Vizvezeték és fürdőszoba berendezéseket.
Petrás László Vel. Becskerek, Brigadira Ristitya u. 2218 szám 282

A város forgalmas helyén egy **üzlethelyiség** családi okok miatt eladó. 277
Cím a Torontál kiadóhivatalában

Sürgőnycim: Jutešif, Novisad Telefon 403. 58
Schiff Ábrahám
Novi Sad, Futoski put 4.
Gyár: a kamenici uti átjárónál
Zsák-, ponyva-, zsinag- nagykereskedés.
Zsák- és ponyvakészítő és varrótélp.
Fiókok: Beograd, Kraljevića Marka u. 7
Wien, Blindengasse 46/a
Budapest, Vilmos császár-u. 33
Gyár: Budapest, Daróczy ut.
Rövid ponyva- és zsáklőcsövezősztyál
Használtszákok vétele és eladása

Tanítónő kerestetik
pusztára. három gyermek mellé. Német nyelv birása szükséges. 271
Cím a Torontál kiadóhivatalában

Ébred vacsora 15 dinár
kenyérrel együtt 119
ha a Huszár-féle „Kotárka“-vendéglő és étteremben egy hétre előfizet.

Ujdonság a Srpska Kruna-ban!
Vasárnap, f. hó 18-tól kezdve minden este a Korona-szálló kényelmesen berendezett kávéház- és éttermében egy elsőrendű **nőzenekar fog hangversenyezni**
Jó ételek és kitűnő italok, elsőrendű konyha. Figyelmes és pontos kiszolgálás. Számos látogatást kér:
JUNG PÁL ÉS TÁRSA,
a Kruna szálló és kávéház tulajdonosa.
276

Helybeli nagy pénzintézetnél egy német és magyar gyorsírászatban teljesen jártas 282
gépíró tisztviselő
és egy érettségizett és némi gyakorlattal bíró **gyakornok felvétetik.**
Ajánlatokat „Pénzüzet“ alatt a „Torontál“ kiadóhivatala továbbítja. Szerb nyelvben jártasak előnyben részesülnek.

Nagy választék! Olcsó árak!
Svájci, francia, angol, cseh és német elsőrangú áruk!

Grenadin, etamine, batiszt, mollröcke, vollant, horgolt áruk, férfiszövetek, nőiszövetek, nadrágszövetek, ágynemű kanavász, ingnek való zefir, frenche, chiffone, batisztchiffon, damaszt, vitorlavászon, köpper, matrác szövet, ágyterítő-vászon, nanking, inler, ágygarnitúra, asztalterítők, függönyök, kreton, sötétkék karton, barkettek, selymek, selyemkendők, szövetkendők, D. M. C. himzőpamuk, kötőpamuk, slingelőpamuk, porcellán eszközök, email tárgyak, öntött tárgyak.
Meissner János,
Szárca.

Kertész-táblaüveg
(Gärtnerglas)
és vendéglő-edények,
Ia minőségű áru, a legolcsóbb áron 42
Ivanitza Ferdinánd Károly
üveg-, porcellán-, tükör- és lámpakereskedésében
Veliki Becskerek, Aleksandrova (F5) utca.

Lucernamagot
elad nagyban és kicsinyben 10 kg-on felül 268
Generalna Filijala za Vojvodinu Prve Srpske Zemljoradničke Banke, V. Bečkerek
Telefon 100 Petrogradska u. 13.

Jómenetelű 206 **fűszer- és festékkereskedés**
a Bánát egyik nagyobb városában, más vállalkozás miatt eladó.
Címmel szolgál elap kiadóhivatala

Eladó
egy HP 4-6 lóerős és egy HP 4 lóerős 284
benzinmotor
Beogradska (Écskai) u. 18. sz. a.

Rünt követ az el, aki **Tenyér Győző**
férfiszabónál ruhat nem csináltat. 266
Bágvég sor 7 szám.

VARDAR
Biztosító Részvénytársaság veliki-bečkerekeli vezérigazgatója
elfogad: tűz, üveg, betöréses-lopás, balcsot, szavatós, jég, szállítványozási és az ember éterre szóló biztosításokat a legjutányosabb feltételek mellett.
Iroda: Banatska Trgovacska Agencianai Aleksandrova u. 27. Telefon 32.

Szemfedeleket, koporsó-diszeket, tapétákat és minden nemű temetkezési cikket gyári áron ajánl 207
„PAX“
temetkezési cikkek nagykereskedése
NOVI SAD Kralja Petra u. 4, az udvarban.

Eladó háztelkek Beogradban
Generalna Filijala za Vojvodinu Prve Srpske Zemljoradničke Banke, Veliki Bečkerek
Telefon: 100. Petrogradska u. 13.
eladja a Banjicai-dombon (Banjičko brdo) lévő parcellázott birtokát a legolcsóbb áron és a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett.
A parcellák Öfelsége nyári laka és a nő-orvosok szanatóriumának közvetlen közelében vannak. 236
Közelebbi felvilágosítással szolgál a fenti Bank.

Me
rés
Rakt
A b
dök és
kor
alatt
nagyte
tal ug
vatal
Toror
vám
niáló
nester
keresk
kárna
keresk
a gol
ól, ir
akásá
öttek
ig, a
ivánt
an.
Janl
otta
Eg
3
ragy
Akar
oghi
Akar
ázis
Felle
On is
E
an
Sol
sós
Kere
nabé
alód
Ara
gyü
nell
3 duj
4
Ez
zem
holv
olaj
Elsa
szot
15 d
Kina
Radi
diná
és p
lékel
tatik
Ez
5 sz
A
FEL
Stut